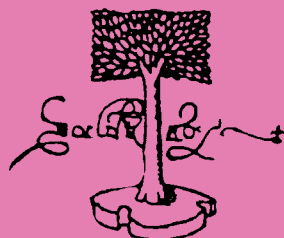

Año LV. urtea

135 - 2023

Urtarrila-ekaina

Enero-junio

FONTES LINGVÆ VASCONVM STVDIA ET DOCUMENTA

Hazitik liliak

Zenbait ekarpen euskal ikasketen ikerketan

Olatz Leturiaga Angoitia
Aitor Lizardi Ituarte
Iñigo Urrestarazu-Porta
(editore gonbidatuak)

Sumario / Aurkibidea

Fontes Linguae Vasconum. Studia et Documenta

Año LV. urtea - N.º 135. zk. - 2023

Urtarrila-ekaina / Enero-junio

HAZITIK LILIAK. ZENBAIT EKARPEN EUSKAL IKASKETEN IKERKETAN

Olatz Leturiaga Angoitia, Aitor Lizardi Ituarte & Iñigo Urrestarazu-Porta
(editore gonbidatuak / editores invitados / guest editors)

Hitzaurrea

Olatz Leturiaga Angoitia, Aitor Lizardi Ituarte, Iñigo Urrestarazu-Porta 7

Itxurazko egonkortasun linguistikoa eta hazkunde indexikala Bermeoko (lako) aldagaien

Azler Garcia-Palomino 11

Euskararen intonazioaren aldakortasuna: monografiaren ekarpena

Varun DC Arrazola 53

Jarraitu aditzaren erregimen-aldaketa testu akademikoen argitan

Sergio Monforte 69

Urigoitiko hiztegitxoari buruz

Asier Gonzalez Casado 101

Lizarrako gazteak: euskararen erabileran oinarritutako hiztun berrien profilak

Ainhoa Pardina Arenaza, Mikel Pérez González 125

Ama idazleak *Aitaren etxea* (2019) eta *Amek ez dute* (2018) eleberrietan

Aitana Albisua-Ortiz 151

Espazioaren eta ibiliaren errepresentazioak Pello Lizarralderen bi eleberrietan

Asier Urkiza Sánchez 175

Orixeren *Mireio* (1930). Literatura proventzarraren eta euskal literaturaren arteko zubia

Maialen Fernandez Martinez 205

Euskarazko bideojokoen azterketa deskribatzailea lokalizazioaren ikuspuntutik

Itziar Zorrakin-Goikoetxea, Maitane Junguitu Drona 231

Idazlanak aurkezteko arauak / Normas para la presentación de originales / Rules for the submission of originals

277

Hitzaurrea

Prólogo

Foreword

Olatz Leturiaga Angoitia

olatz.leturiaga@ehu.eus

Euskal Herriko Unibertsitatea, UPV/EHU

<https://orcid.org/0000-0002-7930-6576>

Aitor Lizardi Ituarte

aitor.lizardi@ehu.eus

Euskal Herriko Unibertsitatea, UPV/EHU

<https://orcid.org/0000-0002-3213-6725>

Iñigo Urrestarazu-Porta

inigo.urrestarazu@ehu.eus

CNRS, IKER UMR 5478, UPV/EHU, UPPA

<https://orcid.org/0000-0002-4606-3977>

DOI: <https://doi.org/10.35462/flv135.1>

Hamar urte bete ziren 2022an Euskal Hizkuntzalaritzaren eta Filologiaren ikasketei bultzada handia ekarri zien Aziti Bihia elkarteak sortu zenetik. Hizkuntzalari eta filologoen belaunaldi berri bat ekarri zuen Aziti Bihiak, lan egiteko gogotsu zegoen gazte koadrila, euskarazko testuen ikerketan, euskararen dialektologian, historian, gramatikian eta beste hainbat alorren ezagutzan aurrera egiteko prestakuntza izateaz gain euren ekarpena egiteko prest zegoena.

Hamar urtek askorako ematen dutenez, hainbat izan dira gauzatu dituzten proiektuak, ikerketakoak zein dibulgaziokoak: bateko eta besteko udako ikastaroak, Mameraren edizioa, Amenduxen epitafio musikatua, *Euskal Filologiaren Adarrak* mintegiaren bost edizio... Hala, euskal ikasketen aldeko giroa eta interesa hauspotzea lortu dute urte hauetan.

Elkartearen bigarren hamarkadaren atarian gaude orain, eta Aziti Bihiak landatutako haziek egiazko bihiak eman dituztela ikusten dugu gure aurrean. Lehen ikasle ziren haiek tesiak defendatu eta euren ibilbide akademikoei hasiera oparoa eman bitartean, gazte belaunaldi berriak jaio dira, duela hamar urte beste batzuek izan zuten interesarekin eta grinarekin.

Bada, Aziti Bihiari zer dagokio egoera honen aurrean? Zalantzarik gabe, belaunaldi berri horri babesa, laguntza eta ikusgarritasuna ematea, Euskal Ikasketen ikerketak beste hamarkada batean pertsonak eta ekarpenak jaso ditzan. Horixe da *Fontes Linguae Vasconum* aldizkariaren ale berezi honen bitartez egin nahi izan duguna: ikertzaile gazteei ahotsa eman, esateko dutena entzutea eta hamarkada berriari begira Euskal Ikasketen ekosistema aberastea.

Liburu honetan 9 artikulua bildu ditugu, Euskal Ikasketetako hainbat alor jorratzen dituztenak, eta, kasu gehienetan, ikertzaile gazteek idatzitakoak. Beraz, euskararen fonologian, soziolinguistikian, filologian, literaturan edota itzulpengintzaren ikerketan interesa baduzu, irakurle, ziur izan lan interesgarriarik eta probetxugarriarik aurkituko duzula ondoko orrietan.

Azler Garcia-Palominorena dugu lehen artikulua. Bermeon *-lako* eta *-lakon* erabiltzen dituzte, besteren artean, menpeko perpaus kausalak adierazteko, eta Garcia-Palominok ezaugarri sozialek baten edo bestearen alde egitea nola baldintzatzen duten iker-tu du. Erakutsi duenez, adineko taldeetan portukoek daukate *-lakon* aldakia esateko probabilitaterik handiena eta ez da lagunarteko eragin handirik igartzen; belaunaldi gazteagoen artean, ostera, lagunartean egoteak nabarmen baldintzatzen du topatutako aldakortasuna. Horregatik, *portukotasuna* adieraztetik *bermeotartasuna* adieraztera igaro ahal izan dela argudiatzen du. Azkenik, frogatu du unibertitate-mailako ikasketak dituzten emakumeek erabiltzen dutela *-lakon* gutxien eta, beraz, lerratzen direla gehien arau supralokaletara.

Bigarren artikuluan, **Varun DC Arrazolak** monografietan intonazioa zenbat ikertu den aztertu du. Beraz, ikerketaren gaineko ikerketa kuantitatiboa ekarri du. Datuek salatzen dute oro har intonazioari ez zaiola asko erreparatu eta, erreparatu zaionetan,

batez ere, hitz mailako azentuari erreparatu zaiola. Bere aburuz, intonazioa hizkuntza-
ren parte da, aldakortasun iturri da, eta deskribapenetan lekua izan beharko luke. Ho-
rretan laguntzeko, intonazioaren ikerketak paratzen dituen zenbait zailtasun azaltzen
ditu, euskal hizkerak deskribatu nahi dituenak heldulekua izan dezan.

Hirugarren artikuluan, **Sergio Monfortek** *jarraitu* aditzaren erregimen aldaketa az-
tertu du. *Jarraitu* aditzak absolutibo/datibo alternantzia du osagarrian, baina ez dago
argi baten edo bestearen aldeko hautua zerk baldintzatzen duen. Horretarako, bi fak-
tore posibleri begiratu die Monfortek: *segitu* aditzari eta erdaratik jaso ditzakeen eragi-
nei, batetik, eta testu akademikoei eta haietan *jarraituren* osagarri gisa agertzen diren
izen bizigabeen kopuruari, bestalde. Hainbat testu eta corpusi erreparatuta, testu aka-
demikoei absolutiboranzko joera indartu dutela ondorioztatu du Monfortek.

Laugarren artikuluan, orain arte ezagutu gabeko eskuizkribu baten berri eman digu
Asier Gonzalez Casadok: Urigoitiko hiztegitxo. Orozkoko Urigoiti auzoan agertu zen,
baserri baten berriztapen lanetan zebiltzala. Egile eta data agerikorik ez baitu, behin-behi-
neko azterketa eskaini digu Gonzalezek; aurkitu zen inguruan idatzia izan daitekeela uste
du, XIX. mendean. Obraren ezaugarri fisikoez eta lexikografikoez dihardu artikuluan,
eta egileak hiztegia osatzeko erabili zituen balizko iturriak ere bilatu ditu.

Ainhoa Pardina Arenazak eta **Mikel Pérez Gonzálezek** Lizarrako gazteen euskara-
ren erabilera ikertu dute bosgarren artikuluan. Datuak biltzeko galdetegi bat erabiliz,
Lizarrako 36 gazteren hizkuntza ohiturak aztertu dituzte. Euskara gutxi erabiltzen
dutela ondorioztatu badute ere, muda linguistikoa gauzatu dituzten gazteak identifi-
katu dituzte, *hiztun proaktiboak*, baita beste bi hiztun profil ere: *profil epela* eta *hiztun
uzkurak*, hain zuzen.

Literaturara igaroz, seigarren artikulua **Aitana Albisua-Ortizek** idatzi du. Lanean
Karmele Jaioren *Aitaren etxea* (2019) eta Katixa Agirrerren *Amek ez dute* (2018) ele-
berrietan ama idazleak nola irudikatu diren aztertu du. Azterketa egiteko, teoria femi-
nistak amatasunaz eta literaturaz esandakoak hartu ditu oinarri, eta aztergai dituen
eleberrietako amatasunak eta euskal literaturan egin diren amen beste irudikapenak
alderatu ditu. Albisua-Ortizek argudiatu duenez, Jaiok eta Agirrek amatasunaren kon-
tradiskurtsoa eraiki dute, amatasun prototipikotik ihesi egin dutelako eta ama izateak
dakartzan idazteko zailtasunak irudikatu dituztelako.

Zazpigarren artikulua **Asier Urkiza Sánchezena** da. Pello Lizarralderen *Larrepetit*
(2002) eta *Argiantza* (2020) eleberrietan espazioaren eta ibiliaren errepresentazioak
aztertu ditu. Lehendabizi, bi eleberrien analisi literarioa egin du. Ondoren, espaziori
eta ibiliari lotutako zenbait kontzeptu landu dituzten nazioarteko ikerlarien lanetara jo
du, eta Lizarraldek gaiok nola jorratu dituen aztertu du jarraian. Hala, euskal literatur
ikerketetan orain arte leku gutxi izan duten gai eta arloak landu nahi izan ditu.

Zortzigarren artikulua Orixeren *Mireio* (1930) obraren itzulpena aztertzeko baliatu
du **Maialen Fernandez Martinez** ikertzaileak. *Mirèio* (1859) Frédéric Mistral idazle
provenzarraren obra ezagunena da. Hizkuntza gutxitu batean idatzitako obra bati

esker Literaturako Nobel Saria jaso duen autore bakarra da Mistral, eta Orixek euskarara ekarri zuen, euskal literaturarako inspirazio izan zitekeen ustea buruan. Sorburu testua eta Orixeren xede testua erkatu ditu Fernandezek, itzulpenaren nolakotasunetan arakatzea asmo. Orixeren bertsioa, jatorrizkotik bainoago, Barallat i Falgueraren gaztelaniazko itzulpenetik ekarria dela ondorioztatu du Fernandezek eta, gainera, Orixeren itzulpenari hainbat ideologiaren eragina nabari zaiola erakutsi du: xede kulturatik jasotako garbizalekeriarena eta nazionalismoarena, batetik, eta Orixek berak euskararen abstrakziorako gaitasuna erakusteko asmoarena, bestetik.

Bederatzigarren artikulua **Itziar Zorrakin-Goikoetxeak** eta **Maitane Junguitu Dron-dak** idatzi dute. Euskarara itzultako bideojokoen itzulpen eta lokalizazio prozesuak ikertu dituzte: alde batetik, euskarazko bideojokoen katalogo bat osatu dute, *Game Erauntsia* elkarteko zerrendatik abiatuta; beste alde batetik, inkesta pasatu diete zenbait garatzaileri, itzulpen prozesuaren inguruko datuak lortzeko. Emaitzak kontuan hartuta, badirudi euskarara itzultako bideojoko gehienak zaleek edo garapen estudioen barneko lankideek egindakoak direla, eta ohikoak direla itzulpen ez ofizialak, doakoak. Nolanahi ere, emaitzak baikortasunez har daitezke, geroz eta gehiago baitira euskaraz joka daitezkeen bideojokoak.

Ez genuke hitzaurrea amaitu nahi liburu hau ateratzen lagundu diguten guztiei esker eman gabe. Bihoazkie gure eskerrik beroenak artikuluen egile guztiei, artikuluen kalitatea bermatzeko lana hartu duten berrikusle anonimo guztiei eta ale berezi hau ateratzeko aukera eman digun *Fontes Linguae Vasconum* aldizkariari, bereziki Ekaitz Santaziliari, Eneko Zuloagari eta Dorota Krajewskari, edizio lanetan laguntzeagatik.

Orain, artikuluen egileena da hitza. Ikerketa hauek irakurtzen guk gozatu dugun beste gozatzea espero dugu, eta, ale honetako uztatik harago, egile hauen etorkizuneko ikerketa lanak irakurtzeko irrika partekatzea, atzetik berriak etorriko diren ziurtasunez.